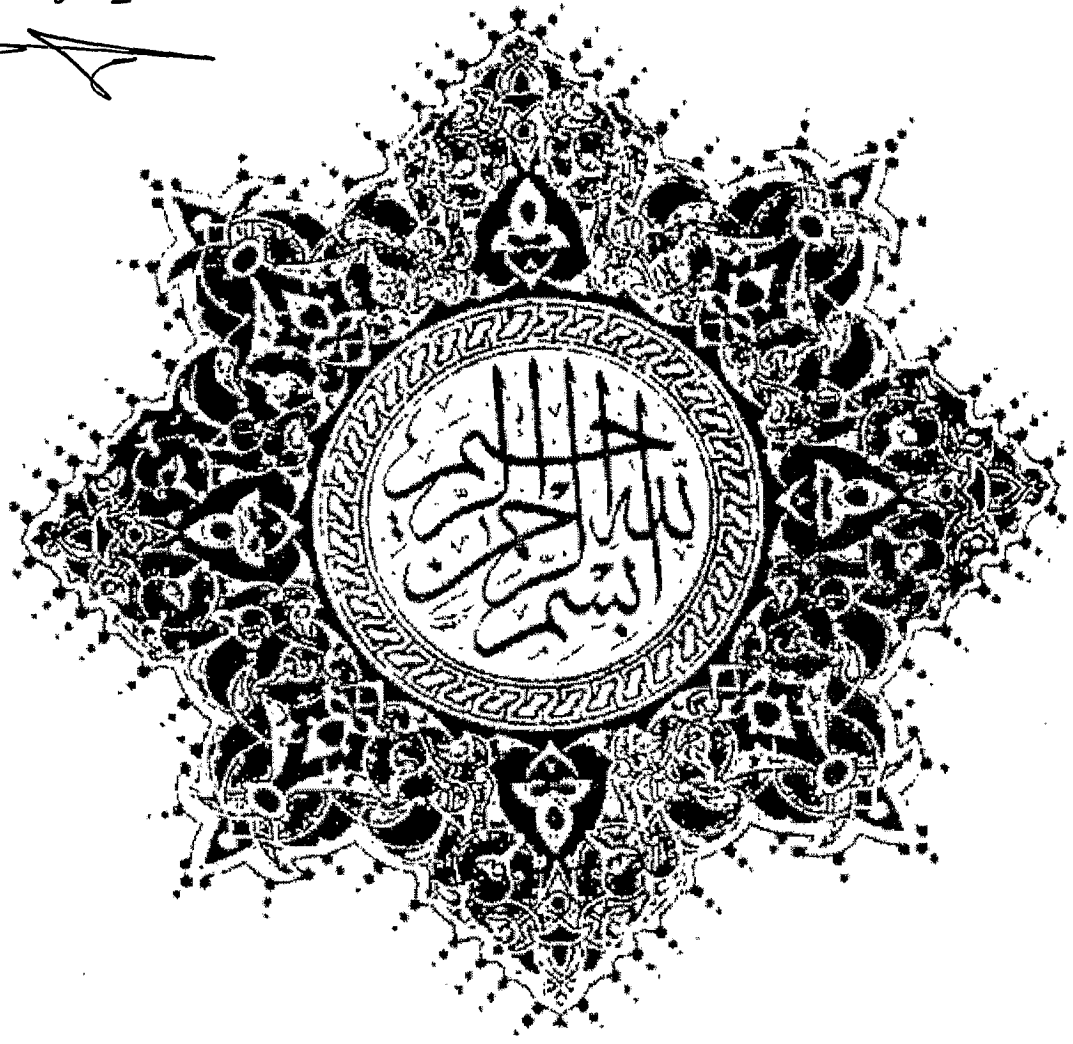

بیتاں کے علم خدرا
خانہ ممتاز صحفہ دفینا
بیتاں اور کما اور کما
۱۹۷۴/۷/۱۴

بیتاں صحفہ

۱۲۲۱۷۶

مکتب
عمده خود
خانم نهار دهقان
بته ۱۱۰۰ در مجرای دریا
۱۹۱۴/۳/۲۴ بیان سینه
سید کبریا فخر

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه زبان و ادبیات عربی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی

جلوه‌های عشق در شعر نزار قبانی

استاد راهنما:

دکتر سید محمدرضا خضری

استاد مشاور:

دکتر محمد ابراهیم خلیفه شوشتری ۱۳۸۹/۷/۲۴

دانشجو:

مهناز دهقان

تاریخ دفاع

۱۳۹۳/۳/۲۴

کتابخانه مرکزی
شهر تهران

۱۴۲۱۷۶

در ازل پر تو حسنت ز تجلی دم زد

عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد

تقدیم به:

نوگل باغ زندگی سینا که روزهای شیرین کودکی را دور از آغوش گرم مادر گذراند.

و به همسر فداکارم علی که با همکاری و همگامی مستمر خود، مشکلات راه را بر من هموار نموده، از نگرانیهایم کاست و بر اعتمادم افزود.

و به مادر عزیز و خواهر مهربانم هانیه که در طول دوران دانش‌اندوزیم خالصانه و با سعه صدر، پتر محبت خود را بر سر فرزندم گشودند و در نبود من چون مادری دلسوز از دریای بیکران عاطفه خویش، جرعه‌جرعه به وی نوشاندند و زمزمه لالائی خود را از او دریغ نکردند.

توفیقات الهی شامل همگان باد

سپاسگزاری

دوستان در هوای صحبت جانان زر فشانند و ما سرافشانیم

اکنون که با لطف و عنایت الهی این رساله به پایان رسیده است برخورد لازم می‌دانم از استاد راهنمای محترم جناب آقای دکتر خضری که با سعه صدر و صبر و حوصله فراوان، یادداشتهای مرا به دقت مطالعه نموده و با نظرهای اصلاحی و تذکرات بجا و ارزنده خویش مایه بهبود این رساله گشتند تشکر و سپاسگزاری نمایم.

همچنین از استاد فاضل و فرزانه جناب آقای دکتر شوشتری که زحمت مشاوره این رساله را پذیرا شدند تشکر می‌نمایم.

سپاسگزاری و تقدیر خویش را نسبت به تمامی استادانم در دانشگاه شهید بهشتی تقدیم می‌دارم که در این دو سال، جرعه‌نوش دریای علم و معرفتشان بوده‌ام. اساتید بزرگواری چون آقایان دکتر فیض ا... زاده، دکتر رضائی، دکتر رسولی و علی‌الخصوص مدیر گروه محترم جناب آقای دکتر بهاری که علیرغم مشکلات فراوان بنده در کسب علم از جمله بعد مسافت و وجود طفل شیرخواره، شرایط تحصیلم را فراهم نموده و با گشاده‌رویی تمام یاریم کردند. اگر این حقیر، موفق به اخذ درجه کارشناسی ارشد شده است فقط مرهون همراهی و مساعدت ایشان بوده. توفیقات خداوند شامل حالشان باد.

شایسته است از استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر میرقادری مدیر گروه محترم بخش عربی دانشگاه شیراز که از بدو امر، با این رساله همراه بوده و نواقص را گوشزد کرده‌اند و در معرفی برخی از منابع یاریم رسانده‌اند تشکر و قدردانی کنم.

تهیه مقالات و ویرایش نهایی این رساله مرهون اهتمام شایسته همسرم بوده که درخور سپاس و قدردانی است.

چکیده

نزار قبانی عاشقانه سرای سوری است که در سال ۱۹۲۳م در دمشق متولد شد. زن، موضوع اصلی شعر اوست به همین دلیل به شاعر زن ملقب شده. او هرچه را در راه عشق به زن تجربه می کند، با همه جزئیاتش بر روی کاغذ می نگارد و از تیر منتقدان باکی ندارد، زیرا معتقد است هنرمند نمی تواند در زندگی بگونه ای رفتار کند و هنگام نوشتن آثارش به صورتی دیگر ظاهر شود. عشق در خانواده نزار، موروثی است و با فرزندان این خانواده متولد می شود. همان طور که شیرینی با سیب متولد می شود. او می گوید: "من از دیر زمان به عشق عادت کرده ام و اگر در زندگی من، معشوقی وجود نداشته باشد، به چوبی خشک تبدیل می شوم". نزار نه تنها خود را از گناه عشق تبرئه نمی کند بلکه معتقد است که عاشق نشدن، خود بزرگترین گناه است اما در جوامع عقب مانده و در شرق که عشق را نمی پذیرند، سخن گفتن از عشق به منزله پیروی نکردن از عادات و رسوم اجتماعی است و شاعری که اینگونه اشعار را بسراید، در برابر قانون فردی متخلف بشمار می رود. اما نزار بی اعتنا به تمامی این مسائل، همچنان به سرودن ادامه می دهد، تا تفکرات غلط گذشتگان را درباره زن رد کرده و بتواند زن را از میان آرواره های مرد و تعصبات قبیله ای نجات دهد. چرا که معتقد است زن جزئی از وطن است و هرکوششی در جهت پرداختن به امورات زن و رسیدگی به مسائل و مشکلاتش کوششی است برای وطن. آنکه دوستدار زن است، دوستدار وطن

است و آنکس که به رخساری زیبا دل می دهد، به جهان دلباخته است. اما مردم سرزمین من،
عشق را جز از سوراخ سوزن نمی بینند و به آن جز از خلال جغرافیای پیکر زن نگاه نمی کنند.

فهرست مطالب

فصل اول:

- ۱- مقدمه ۲
- ۲- تعریف مسئله و بیان سوالهای اصلی تحقیق ۴
- ۳- سابقه و ضرورت انجام تحقیق ۶
- ۴- اهداف تحقیق ۶
- ۵- روش کار ۷

فصل دوم

- ۱- زندگی نزار قبانی ۹
- ۲- حیات ادبی نزار ۱۵
- ۳- جایگاه نزار در شعر و ادبیات ۱۷
- ۴- کلیدهای شعر نزار ۱۸
- ۵- آثار نزار قبانی ۱۹
- ۶- بررسی دو اثر عاشقانه و سیاسی نزار قبانی ۲۱
- ۷- آثار سفرهای اروپایی نزار قبانی ۲۹
- ۸- آثار نزار در چین ۳۲
- ۹- سفر به بیروت- بانوی خردمند جهان ۳۸
- ۱۰- بررسی موضوع برخی از اشعار نزار ۴۱

فصل سوم

- ۱- عشق در زندگی نزار قبانی ۴۹
- ۲- نزار قبانی شاعر عشق ۵۰
- ۳- عاشقانه های نزار ۵۳

- ۴- نزار موسس جمهوری عشق ۶۰
- ۵- نزار شاعر رسواگر ۶۲
- ۶- نزار شاعر تصویر حسی (یستان) و موسس جمهوری نهود ۶۳
- ۷- زن و شعر عربی ۶۸
- ۸- نزار شاعر زن ۶۹
- ۹- چرا زن؟ ۷۱
- ۱۰- گفتگو با نزار قبانی ۷۲
- ۱۱- معشوقه های نزار ۷۵

فصل چهارم

- ۱- موضوع اشعار نزار قبانی ۸۲
- ۱-۱- عشق ۸۲
- ۲-۱- سیاست ۸۵
- ۳-۱- طبیعت ۸۶
- ۲- سبک شعر نزار ۸۸
- ۳- زبان شعر نزار ۸۸
- ۴- ویژگیهای شعر نزار ۸۹
- ۱-۴- تصویر سازی ۸۹
- ۲-۴- شجاعت ۹۱
- ۳-۴- صداقت و پاکدامنی ۹۲
- ۴-۴- تکرار ۹۳
- ۵-۴- استفاده از الفاظ غیر عربی ۹۵
- ۵- معجم شعری نزار ۹۷

- ۶- بحرهای عروضی در شعر نزار ۱۰۲
- ۷- رنگ در اشعار نزار ۱۰۳
- ۱-۷- رنگ قرمز ۱۰۳
- ۲-۷- رنگ سبز ۱۰۵
- ۳-۷- رنگ سیاه ۱۰۶
- ۴-۷- رنگ سفید ۱۰۷
- ۵-۷- رنگ آبی ۱۰۸
- ۸- صنایع ادبی در شعر نزار ۱۱۰
- ۱-۸- تشبیه ۱۱۰
- ۲-۸- استعاره ۱۱۱
- ۳-۸- طباق ۱۱۲
- ۴-۸- مراعات نظیر ۱۱۳
- ۵-۸- سجع ۱۱۴
- ۶-۸- جناس ۱۱۶
- ۹- دیدگاه ها و نظرات نزار درباره ی شعر ۱۱۷
- ۱۰- چند سؤال درباره ی شعر از نزار قبانی ۱۲۰
- ۱۱- نتیجه گیری ۱۲۲

فصل اول

مقدمه

در طول تاریخ دو مقوله فلسفه و دین بیشترین مطالب را راجع به مفهوم عشق بیان کرده اند. در قرن گذشته روانشناسی در مورد عشق به وفور اظهار نظر کرده است. امروزه علوم روان شناسی تکاملی، زیست شناسی تکاملی، مردم شناسی، علم اعصاب و زیست شناسی در مورد ماهیت عشق و عملکرد آن بحث های زیادی را مطرح کرده اند. در مدل‌های زیست شناسی مربوط به جنسیت، عشق به عنوان یک غریزه موجود در پستانداران همانند گرسنگی و تشنگی مطرح شده است. روانشناسی، عشق را پدیده ای اجتماعی و فرهنگی قلمداد می کند. رابرت اشتنبرگ روانشناس معروف، مدل مثلثی عشق را مطرح کرد و عشق را شامل سه عنصر دانست: صمیمیت، تعهد و شهوت.

اگرچه تعریف دقیق کلمه «عشق» کار بسیار دشواری است و مستلزم بحث های طولانی و دقیق است اما جنبه های گوناگون آن را می توان از طریق بررسی چیزهائی که «عشق» یا «عاشقانه» نیستند مطرح کرد. عشق به عنوان یک احساس مثبت معمولاً در نقطه مقابل تنفر قرار می گیرد. و در معنای عام خود بیشتر به وجود رابطه دوستانه بین دو نفر دلالت دارد. عشق معمولاً نوعی توجه و اهمیت دادن به یک شخص یا شیء است که حتی گاهی این عشق محدود به خود نمی شود (مفهوم خود شیفتگی). با این وجود در مورد مفهوم عشق نظرات متفاوتی وجود دارد. عده ای وجود عشق را نفی می کنند. عده ای هم آن را یک مفهوم انتزاعی جدید می دانند و تاریخ ورود این واژه به زبان انسان ها و در واقع اختراع آن را طی قرون وسطی یا اندکی پس از آن

می دانند که این نظر با گنجینه باستانی موجود در زمینه عشق و شاعری در تضاد است. گروه دیگری برآنند که عشق وجود دارد و یک مفهوم انتزاعی هم نیست، اما نمی توان آن را تعریف کرد و در واقع کمیتی معنوی و متافیزیک است. برخی از روان شناسان اعتقاد دارند که عشق عمل به عاریه سپردن «مرزهای خودی» یا «حب نفس» به دیگران است. عده ای هم سعی دارند عشق را از طریق جلوه های آن در زندگی امروزی تعریف نمایند.

نزار قبانی نیز در سروده های خود از عشق، بسیار سخن رانده است تا آنجا که گروهی او را «شاعر عشق» و گروهی دیگر، وی را «شاعر زن» و به نام هایی دیگر از این دست خوانده اند. برخی معتقدند که این نامگذاری ها، ترسیم کننده ویژگی ای است که رویکرد شعری نزار را مشخص می کند، چنان که گروه دیگری معتقدند که نزار چنان سرگرم داستان عشق شده که این امر او را از اندیشیدن به مسائل جهان عرب بازداشته است.

اگر مجموعه شعرخوانان دنیای عرب را در نظر بگیریم و نه فقط روشنفکران و گروه اهل شعر و نقد را، بی هیچ تردیدی نزار قبانی پرنفوذترین شاعر زبان عرب در عصر جدید است. هیچ شاعر سنتی یا نوپردازی به اندازه نزار قبانی در میان عموم دوستداران شعر نفوذ نداشته است و ندارد. وسعت دایره نشر مجموعه های شعری او با هیچ یک از شاعران طراز اول زبان عرب قابل مقایسه نیست. تیراژ دیوانهای او و کثرت طرفداران وی در تمام نقاط دنیای عرب، بسیار چشمگیر و قابل ملاحظه است. زیرا عشق، عمومی ترین مرز مشترک عواطف انسانهاست. حتی انقلابیون و روشنفکران نیز درحالات شخصی و ناگزیر خود به عشق نیاز دارند و نزار شاعر عشق است و شاعر زن.

سرودن شعرهای عاشقانه دشوارترین نوع شعر است، زیرا در طول تاریخ تمام استعدادهای برجسته عالم شعر، این وادی را تجربه کرده اند. بنابراین شاعر باید خیلی هنرمند و خلاق باشد تا بتواند شعر عاشقانه موفق بسراید و نزار تا حدود زیادی در این وادی موفق بوده است. به حدی که غالب ناقدان معاصر عرب او را در طراز عمر بن ابی ربیع - بزرگترین شاعر شعرهای عاشقانه تاریخ

ادبیات عرب- قرار می دهند و او را با وی مقایسه می کنند و از حق نباید گذشته که او در تصویر حالات یک عاشق امروزی همان توانائی را دارد که عمرین ابی ربیعہ در قرن اول هجری داشت.

نزار یکی از رقیق ترین و لطیف ترین زبانهای شعری را که در مرز زبان وحشی شعر مدرن و زبان ایستا و کلیشه وار شعر قدیم قرار دارد، برگزیده و با این زبان به وصف حالات عشقی خود و توصیف تأملات خود در باب زن پرداخته است. او گاه جامه مرد به تن دارد و زمانی جامه زن. هنگامی که به وصف حالات عاشق می پردازد مردی است شرقی با تمام خصایص روحی و اخلاقی او، و زمانی که جامه زن را می پوشد و در زیر پوست زن پنهان می شود، می کوشد از زبان زن حرفهای او را بزند. این روح شرقی با پشتوانه زبانی که در کار عشق، قریب پانزده قرن ورزیده شده است، وقتی با ادبیات اروپائی آشنا شد و در مسیر عوالم روحی جدید قرار گرفت، فضای تازه ای در شعر عرب ایجاد کرد که باید او را بلامنازع، بزرگترین عاشقانه سرای چند قرن اخیر بشمار آوریم چرا که نزار قبانی یک شاعر نیست، یک پدیده شعری است. چهار حرف نام کوتاه او، دنیای بزرگ شعر عربی معاصر را در خود گرد آورده است و اکنون که حدود یک دهه از وفات او می گذرد، ابیات و واژگان پرطنین سروده هایش هنوز چون رودی خروشان در فرهنگ و زبان کشورهای عربی جهان است.

تعریف مسئله و بیان سؤالهای اصلی تحقیق

در خلال مطالعاتی که در طول دوران دانش اندوزی پیرامون زبان عربی، ادبیات و تاریخ این زبان داشتم، زندگی شعراء و پیشینه تاریخیشان نظرم را به خود جلب کرد. این بود که به بررسی این نقطه نظر در میان شاعران پرداختم و در این میان، شعرا معاصر را بر شعراء قدیم ترجیح داده و نزار قبانی را از میان شعراء معاصر برگزیدم تا ضمن تحقیق پیرامون احوال و آثار این شاعر، به بررسی جلوه های عشق در اشعار وی بپردازم.

منظور از جلوه های عشق، تمامی لحظه ها، رویدادها، دیدگاهها، گفته ها و رفتارهای عاشقانه ای است که سنبل عشق در آنها نمود پیدا کرده و تجلی یافته است و مظهر همه این عاشقانه ها در اشعار نزار متمرکز شده که بازگو کننده جلوه های روشن و شفاف عشق است. البته لازم به ذکر است که این جلوه های عاشقانه در وجود زنی خلاصه می شود که دیوان شعری نزار متصف بدان است. با توجه به اهمیت این مسأله (عشق) در جهت دهی و هدفدار نمودن تحقیق، اینک سوالات اصلی تحقیق مطرح می شود:

۱- چرا نزار از میان تمام موجودات زیبا، زن را موضوع اصلی شعرش قرار داده و به بررسی درون و برون زن پرداخته است؟ آیا هدفش از این کار، تصاحب کردن زن بوده یا هدفی والاتر از این داشته است؟

۲- چرا قبانی فقط مشکل زن را مطرح می کند و از پيله آن هیچوقت آزاد نمی شود؟ و این درحالی است که شعراء دیگر مشکلات انسان عرب اعم از زن و مرد را بررسی کرده اند؟

۳- آیا قبانی، زن را بصورت کالا درآورده است؟

۴- آیا می توان گفت که قبانی با پرداختن به زن و اختصاص دادن اشعارش به وی از مسائل دیگر از جمله سرزمین و میهنش غافل شده است؟

اینها سوالاتی است که در این نوشتار مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته و بدانها پاسخ خواهیم

داد.

سابقه و ضرورت انجام تحقیق

به دلیل جایگاه ویژه نزار در میان شعراء معاصر عرب، مورخان ادب، مقالات و تحقیقات زیادی در این خصوص به رشته تحریر درآورده اند ولی تاکنون کسی اشعار نزار را از زاویه عنصر «جلوه های عشق» بررسی نکرده و مورد مذاقه قرار نداده است. آنچه تاکنون درباره نزار نوشته شده در زمینه موضوعاتی از این دست می باشد: روشنائی و تاریکی در شعر نزار قبانی در ترازوی نقد اخلاق اسلامی پایان نامه خدیجه طباحی، تأثیر جنگ ژوئن بر شعر فلسطین پایان نامه رستم علیرضائی فرد، مسأله فلسطین در شعر نزار قبانی پایان نامه حمید رضا اسفندیار، وطنیات و شعر سیاسی نزار قبانی پایان نامه رحیمه گریوانی و زبان شعری نزد نزار قبانی پایان نامه عادل حیدری. بنابراین ضرورت تحقیقی مبسوط در این بعد خاص احساس می شود تا پژوهشگران و ادب دوستان از جلوه های عشق در اشعار نزار آگاهی یابند و عاشقانه های وی مورد توجه و اهتمام قرار گرفته و نقش خود را در عرصه ادبیات ایفا کند.

اهداف تحقیق

- ۱- توجه به عنصر مهم عشق در شعر نزار قبانی و نقش سازنده آن در زندگی فردی و اجتماعی انسان.
- ۲- ارائه بخشی از عاشقانه های نزار که متضمن نکته های لطیف و استعاره ها و تشبیهات زیبا و بدیع می باشد و اوج شکوهمندی تصاویر محسوس در آن ها مشهود است.
- ۳- آشکار ساختن جلوه های عشق در میان اشعار نزار که موجب تداوم و استمرار عنصر عاطفه و محبت میان انسانها بر مبنای عشقی راستین و واقعی می گردد.
- ۴- نمایاندن و نشان دادن رهائی و نجات انسان ها از تفکرات غلط و اندیشه های کهنه و باورهای فرسوده دوره های گذشته.

۵- به تصویر کشیدن آزادی زن عرب از تعصبات قبیله ای و برخورداری وی از حقوق انسانی

خویش در اشعار نزار قبانی

روش کار

روش تحقیق در این رساله، کتابخانه ای است. نظر به اینکه گردآوری اطلاعات تحقیق، تنها از طریق کتابخانه ها و مراجعه به سایتهای مختلف میسر بوده است پس از مطالعه و گردآوری اطلاعات از طریق فیش برداری، به دسته بندی و تحلیل و تفسیر اطلاعات به دست آمده اقدام شد. این تحقیق شامل سه فصل است: فصل اول به زندگی نزار قبانی به طور مفصل و گسترده پرداخته شده است. (زندگی اجتماعی، سیاسی، ادبی). فصل دوم، عشق را در زندگی نزار بررسی کرده ایم و فصل سوم به اشعار نزار اختصاص داده شده است. نگارنده در این نوشتار سعی کرده که در هر یک از فصول و علی الخصوص در فصل ۲ به نقد و بررسی اشعار بپردازد. امید است این تحقیق رضایت خاطر استادان و صاحب نظران را فراهم آورده و مقبول طبع واقع شود.

فصل دوم

زندگی نزار قبانی

نزار قبانی بزرگترین عاشقانه سرا و پرمخاطب‌ترین شاعر معاصر عرب است.^۱ در ۲۱ آذار (مارس) سال ۱۹۲۳ از پدری فلسطینی الاصل و مادری دمشقی^۲ در خانه‌ای از خانه‌های قدیم دمشق و در کانون خانواده‌ای که همه اهل شعر و ادب بودند به دنیا آمد. زمین و مادرش در یک زمان حامله شدند و نیز در یک زمان وضع حمل کردند. وی فرزند دوم از چهار پسر و یک دختر بود. نام آنان معتز، رشید، صباح و هیفاء است.^۳

در آن زمان نهضت مقاومت بر ضد اشغال فرانسویان از روستاهای سوریه به شهرها و محله‌های مردم متوسط گسترش می‌یافت. محله‌ی "شاغور" جایی که نزار قبانی با خانواده‌اش در آنجا سکونت داشت، یکی از دژهای مقاومت بود. تاجران، کسبه‌ها و پیشه‌وران کسانی بودند که به نهضت وطنی کمک مادی می‌کردند. توفیق القبانی پدر نزار نیز یکی از این مردان بود که هم به حرفه شیرینی‌پزی اشتغال داشت و هم بر ضد بیگانگان اشغال‌گر مردم را بر می‌انگیخت و نزار متعجب از اینکه وی چگونه می‌تواند شیرینی و خشونت را با هم درآمیزد.^۴

خانه کودکیش حد نهائی جهان بود، با درختان نارنج و مو و یاسمن‌هایی که بر نرده پنجره‌ها آویخته شده بود، بیلاق دسته‌های پرستو که فقط در خانه آنها بود، شیرهای مرمین که دهانشان

۱- اسوار، موسی، از سرود باران تا مزامیر گل سرخ، تهران: سخن، ۱۳۸۱، ص ۴۶۱

۲- الهواری، صلاح الدین، المرأه فی شعر نزار قبانی، بیروت- لبنان: دارالبحار، ۲۰۰۸، ص ۱۱

۳- پوری، احمد، در بندر آبی چشمانت، تهران: نشر چشمه، ۱۳۷۷، ص ۷

۴- یوسفی، غلامحسین، داستان من و شعر، تهران: انتشارات توس، ۱۳۵۶، ص ۲۰

را پرآب می‌کنند و سپس آن را به بیرون می‌ریزند، گلهای نسترن که چون فالیچه سرخی گسترده است، لاله عباسی، شب بوی هراتی، ریحان، گل کوبک و هزاران گیاه دمشقی که حیات خانه را زینت می‌داد و نزار از این خانه به بهشت تعبیر می‌کند.^۱ به عبارتی دیگر نزار قبانی دو بهشت داشت بهشتی در دنیا و بهشتی در آخرت و بهشت دنیا برایش همان دمشق بود.^۲

نزار می‌گوید: «کسانی که در دمشق زندگی می‌کنند و محله‌ها و کوچه‌های آن را خوب می‌شناسند می‌دانند که چگونه بهشت، بی‌آنکه انتظارش را داشته باشند آغوش خود را بر روی آنها می‌گشاید.^۳

عموی پدر نزار، ابوخلیل قبانی^۴ بود که افکار بزرگی داشت و از چهره‌های برجسته تئاتر عرب به شمار می‌رفت. «وی دائرة المعارفی بزرگ و صد جلدی بود، نمایشنامه می‌نوشت، آنها را کارگردانی می‌کرد، آواز می‌خواند، برای نمایشنامه‌ها آهنگ می‌ساخت و به زبان عربی و فارسی شعر می‌گفت^۵». ابوخلیل مورد حسد سنت پرستان قرار گرفت و مجبور به ترک سوریه شد و تا آخر عمر در مصر که محیط فرهنگی بهتری داشت به کار هنری خود ادامه داد.^۶

نخستین مدرسه نزار "الکلیه العلمیه الوطنیه" - مدرسه ملی علمی - در دمشق بود. زبان فرانسوی دومین زبانی بود که نزار آن را در مدرسه آموخت زیرا در روزگار تحت‌الحمایگی سوریه، آموزش و پرورش برای زبان فرانسوی امتیازی خاص قائل بود. نزار در سایه فرهنگ فرانسوی بزرگ شد و شروع به خواندن آثار راسین، مولیر، کرنی، موسه، هوگو، الکساندر دوما، بودلر، پل والری و آندره موروا نمود.^۷

مربیان "مدرسه ملی علمی" از نظر معلومات در سطح بالایی قرار داشتند. و از جمله موهبت‌های

۱- قبانی، نزار، الاعمال الکامله، قاهره، ۲۰۰۶ ص ۱۱

۲- قبانی، صباح، دمشق نزار قبانی، دمشق: الاهالی للطباعة والنشر، ۱۹۹۵، ص ۱۴

۳- همان، ص ۳۵

۴- ۱۹۰۲-۱۸۳۶

۵- پوری، احمد، در بندر آبی چشمانت، ص ۸

۶- همان، ص ۹

۷- فرزاد، عبدالحسین، شعر، زن و انقلاب، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۴، ص ۱۷